

Genel Sisteme Bağlı Mesleklerin Tanınırılığı ve 3 Ekim Sonrası Stratejileri

B. Burak KAPTAN¹

Avrupa Birliği, tek bir **Avrupa Pazarı** yaratmayı hedefleyerek Ortak bir **Avrupa Kùltürünü** hayata geçirme çabasındadır. Bu istek, Antik aę'da Roma'nın yok olmasından başlayarak günümüze kadar gelen bir sürecin amacı ve isteği olarak algılanabilir. Bu çerçevede, toplumların kùltürü, ekonomisi, siyasi yaklaşımları ve din olguları kullanılarak bağdaşık bir Avrupa Birleşik Topluluęunun (**Avrupa Birleşik Devletleri'ni**) oluşturulabilmesi hedeflenmektedir.

Bu ortak yapının örgütlenebilmesi için önemli etkenlerden biri olan ortak pazarda kişilerin, malların, hizmetlerin ve sermayenin sınır tanımadan serbest dolaşımı öngörülmektedir. Ancak, Avrupa Birliği'ni oluşturan ÷lkeler, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki gibi bağdaşık bir yapıyı oluşturmamaktadırlar. Çünkü Avrupa'da yer alan ÷lkelerin çoğunun, kùltürleri, gelenekleri, yaşam görüşleri, dilleri, ve eğitim sistemleri birbirinden farklıdır. Buna rağmen, bu ÷lkelerde ortak sayılabilecek yaklaşımların oluşturulması ve yapılandırılması Avrupa Birliği'nin öncelikli hedefi konumundadır. Bu hedeften yola çıkılarak ÷lkemizin de içinde bulunduğu bütün Avrupa Birliği ÷lkelerinde uygulanmak üzere COM (2002) 119 "Mesleki Yeterliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması Hakkında Yasa Tasarısı Taslağı" hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu taslakla, 89/48 EEC², 92/51 EEC³, 99/42 EEC⁴ sayılı Avrupa Birliği genel direktifleri ile birlikte 12 ayrı sektörel tanınırılık ve dolaşım direktifini kapsayan, toplam 15 direktifin birleştirilmesinden oluşmaktadır. Taslakta Tıp Doktorluęu, Genel Bakımdan Sorumlu Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimlięi, Veteriner Cerrahlık, Eczacılık ve Mimarlığı ayrı bir direktif altında toplamaktadır.

---

¹ TMMOB Yönetim Kurulu Y. Üyesi; Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakùltesi, İçmimarlık Bölümü, Yrd. Doç.; bkaptan@anadolu.edu.tr.

² En az üç yıl mesleki eğitim ve öğretimin tamamlanması ile hak edilen yüksek okul diplomalarının tanınması için bir genel sisteme ilişkin 21 Aralık 1988 tarihli Konsey Direktifi.

³ Mesleki eğitim ve öğretimin tanınmasına ilişkin ikinci bir genel sisteme ilişkin, 89/48/EEC Sayılı Direktifi tamamlayıcı 18 Haziran 1992 tarihli Konsey Direktifi.

⁴ Serbestleşme ve geçici önlemler hakkındaki Direktifler kapsamındaki profesyonel faaliyetler ilişkin mesleklerin tanınması için bir mekanizma belirleyen ve mesleklerin tanınması için genel bir sistem oluşturan 7 Haziran 1999 tarihli Konsey Direktifi.

Taslak, meslekleri iki ayrı grupta ele almaktadır. Bu iki ayrı grup için, iki değişik tanınırlık yöntemi önerilmektedir. İlk yöntemde birinci grup meslekler için, minimum eğitim koşulları belirlenmekte ve bir direktif altında toplanmaktadır. Eğitim programları, ders süreleri gibi konularda düzenlemeler yapılırken, Avrupa Birliği'ne üye ülkeler içinde bağdaşık bir yapı oluşturulması amaçlanmıştır. Bu grup meslekler için, eğer koşulları sağlayabilirlerse, taslağın "otomatik tanıma" ile ilgili sistem uygulanacak ve bu meslek alanları için hizmet serbestisi tanınacaktır.

İkinci grup meslekleri oluşturan, 402 adet ayrı meslek alanıysa, "Genel Sistem" başlığı altında ayrı bir yöntemle ele alınmaktadır. Bu grup, hizmet alanında ortak bir düzenlemeye bağlı olmayan tüm meslek gruplarını kapsamaktadır. Mesleklerin tanınması ve yeterliğin kabulü için koşullu bazı çalışmaların yapılması ve farklı bir tanınma yönteminin uygulanması söz konusu olmaktadır. Bu koşulların sağlanabilmesi için, verilecek hizmetin hem akademik hem de mesleki tanınırlıkla ilgili koşulları yerine getirmesi ve bunun denetlenebilir bir ortamda sürdürülebilirliğinin ve sürekliliğinin sağlanabilmesi gerekmektedir.

a. Akademik Tanınırlık

Avrupa Birliği üye ülkelerinde bir Ortak Kültürün oluşturulabilmesi için kültürlerarası iletişim ve paylaşımın gerekliliği ortadadır. Bunun sağlanabilmesi için, bir eğitim yönteminin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Çünkü Avrupa Birliği ülkelerinde, birbirinden oldukça değişik olan ulusal eğitim sistemlerinin tümleştirilmesi ve tüm eğitim konularını kapsayan bir tek model oluşturulması mantığı söz konusu olamamaktadır.

Bu amaçla, Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı uygulamaya konulmuştur. Her kesim ve yaşta bireyin rahatlıkla üye ülkeler içinde değişim programlarını kullanarak yer değiştirmesi, kültürleri tanınması istenmiştir. Ülkemizde, yüksek öğrenim alanında ise, **Socrates/Erasmus**⁵ programı bu yaklaşımı sağlamaktadır. Eğitim Serbestisi olarak da düşünülebilecek bu program kapsamında, eğitim alanında hem kurumsal işbirliği sağlayan, hem de öğrenci-öğretmen değişimleriyle ortak kültürlerin yapılandırılması yoluna gidilmiştir.

Eğitim programının bu serbestliği sağlamak için uygulamaya koyduğu en önemli olgulardan biri, Avrupa Kredi Transfer Sistemi-AKTS (ECTS)nin uygulanmasıdır. Bütün üye ülkelerde, bir öğrencinin bir ders için yaptığı bütün çalışmalarının, yani iş yükünün, karşılığı

---

⁵ Avrupa Birliği Eğitim Programları: Socrates (Eğitimde İşbirliği ve Değişim Programları), Leonardo (mesleki eğitim) ve Youth (gençlik etkinlikleri).

olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte eğitim sürelerinin de benzer bir yapıya kavuşturulması ile alınan eğitimin ortak değerlerde yapılandırılması gerçekleşecektir.

Bu amaçla, Avrupa Birliği, meslek eğitiminde varolan ve çeşitlilik içeren eğitim programları için, 3 yıllık eğitim süresi önermektedir. Yüksek öğrenim alanı için **Sorbon Bildirisiyle** bir öneri getirilmiştir. Bu bildiriye, yüksek öğretimde bulunan eğitim programlarının lisans ve lisansüstü olarak ayrılması önerilmiştir. Ancak, eğitim programları için herhangi bir süre kısıtlaması getirilmemiştir. "Fransız hükümetine sunulan **Attali Raporu'nda** ise, Avrupa'da izlenecek yükseköğretim sisteminin 3-5-8 modeline uygun olarak düzenlenmesinin önerilmesi, yoğun tartışmalara yol açmıştır⁶." Buna göre, lisans programları 3 yılda, bunu izleyen lisans-üstü eğitimi programlarının (yüksek lisans+doktora) ise, 2+3 yılda tamamlanması önerilmektedir. Ancak, böyle bir eğitim sistemi henüz hiçbir ülke tarafından uygulanmamakta, hatta ülkemizin de içinde bulunduğu birçok ülke tarafından 4 yıllık eğitimin temel alınması istenmektedir⁷.

Bu konu özellikle akademik tanınırlık için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Çünkü, her eğitim alanı için verilen diploma/belgelerin bağdaşık olabilmesi için 5 düzeyden oluşan bir belgelendirme sistemi önerilmektedir. Bu sistemde eğitim süresi önemli bir rol üstlenmektedir.

a) 1. Düzey: "Yetki Belgesi" (kısa süreli kurs ya da ilköğrenim alındığını belgeleyen sertifika);

b) 2. Düzey: "Sertifika" (ilköğrenimin mesleki bir kurs ile desteklenmesi sonucu verilen sertifika);

c) 3. Düzey: Kısa dönemli bir eğitim kursunun başarıyla tamamlandığını belgeleyen diploma ve 1-3 yıllık arasındaki meslek eğitiminin belgelenmesi;

d) 4. Düzey: Orta düzeyde bir eğitim kursunun başarıyla tamamlandığını belgeleyen diploma ve dört yıldan az süreli yüksek eğitim veya üniversite diploması;

e) 5. Düzey: Daha yüksek düzeyde bir eğitim kursunun başarıyla tamamlandığını belgeleyen diploma ve en az dört yıl ve daha yüksek süreli bir eğitim süresine karşılık gelen üniversite eğitimi diploması.

---

⁶ **Attali Raporu**, Fransız Milli Eğitim, Araştırma ve Teknoloji Bakanı C. Allegre'nin isteği üzerine hazırlanan ve Fransız yükseköğretim sisteminde yapılması düşünülen ana değişiklikler için atılması gereken adımları öneren bir rapordur. Raporun başlığının, **Yükseköğretimde Avrupa Modeli (For a European Model of Higher Education)** biçiminde olması ve raporun bir rastlantı eseri olarak **Sorbon Bildirisi** ile aynı tarihte ve aynı kentte (Paris) açıklanması, **Sorbon Bildirisi** ile **Attali Raporu'nun** birbirine karıştırılmasına yol açmıştır.

⁷ Bununla birlikte, tamamı 3 yıllık bir eğitim sistemi uygulayan Avrupa Birliği Ülkeleri de bulunmamaktadır. İngiltere ve Almanya'da bazı eğitim programları 3 yıllıktır. Ancak meslek eğitimin bütününe içermemektedir.

Aynı zamanda, mühendis/mimar alanlarında verilen eğitim, 5. düzey⁸ diploma olarak belgelenmektedir.

Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı'nın ikinci önemli katkısı, Diploma Eki-Diploma Supplement dir. Diploma Eki, diplomanın yerine geçmeyen, ancak, onunla birlikte değer kazanan bir belgedir. Amacı ise; alınan derecelerin akademik ve profesyonel dünyada tanınırlığını kolaylaştırmak, şeffaflığı artırmaktır. Diploma ekinde, kişisel bilgiler, alınan unvan, değerlendirme yöntemi, dersler, derslerin başarı durumu ve bir üst dereceye devam etme koşulları gibi bir çok bilgi yanında AKTS kredileri de yer almaktadır.

Hem AKTS hem de Diploma Eki başlı başına mesleki tanınırlığı sağlayan belgelendirmeler olmamakla birlikte, Akademik Tanınırlık için gerekli olan belgelerdir.

b. Mesleki Tanınırlık

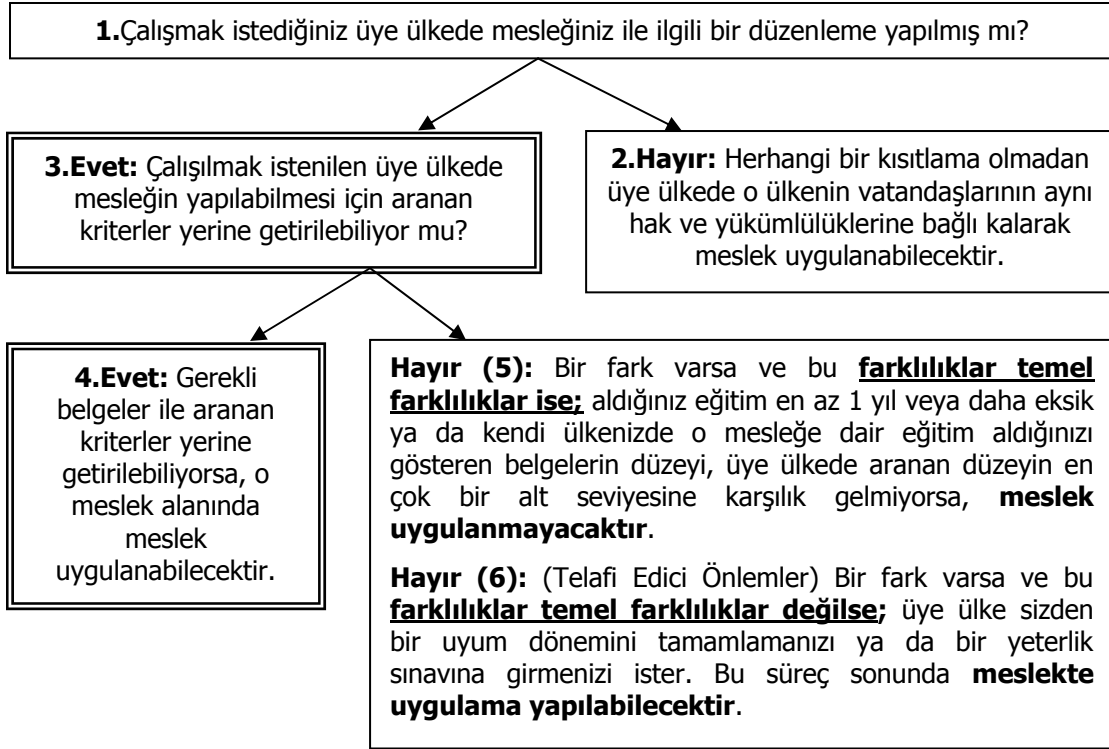
Genel sistem içinde bulunan mesleklerin karşılıklı tanınabilmesi ve bir meslektaşın üye bir ülkede zaman kaybına uğramadan mesleğini yapabilmesi için gerekli olan temel eğitimin tamamlanmış olması ve bunun bir diploma-diploma eki ile belgelendirilmiş olması gerekmektedir. Ön koşul gibi gözükken akademik tanınırlık, özellikle şeffaflığı sağlayan diploma ekinde yer alan bilgiler ışığında bir değerlendirmeyle sağlanabilmektedir.

Mesleki tanınırlığın en önemli farklılığı sadece akademik tanınırlık değil, bunun yanında bir mesleki deneyimin de olması gerekliliğidir. Ayrıca, Genel Sistem içinde yer alan meslek alanları için ulusal düzenlemelerin yapılarak hem tanınma hem de çalışma ilkelerinin ve ölçütlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu yaklaşımla meslek alanında yapılan çalışmalar "Düzenlenmiş Meslek Etkinliği" olarak tanımlanabilir. Düzenlenen meslek etkinliği için yapılan ulusal düzenlemelerle meslek adamı yaşadığı ülkede mesleğini yasaların belirlediği nitelik ve ölçütler içinde uygulama olanağı bulmaktadır.

Genel sistem direktiflerinin sunduğu bazı ortak yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar, düzenlenmiş meslek etkinliğinde bulunmak isteyen bir meslektaşın yapması gerekenleri bir sistem içinde değerlendirilmektedir. (Şema 1).

---

⁸ Düzey 5: "Belirli bir mesleğin uğraşına amaçlanmış ve en az dört yıl süreli orta eğitim-sonrası programı veya eşdeğer sürede orta eğitim-sonrası yarı-zamanlı bir program içeren ve, olasılıkla orta eğitim-sonrası programına ek olarak gerekli olan mesleki eğitim, deneyim veya mesleki uygulama veren bir üniversitede veya enstitüde yürütülen düzenli eğitim" olarak tanımlanmaktadır.

Şema 1

Şema 1’de düzenlenmiş bir mesleki etkinlik için gerekli yol haritası sunulmaktadır. Bu şemada aşamalar adım adım izlenirse:

1. Çalışmak istediğiniz ülkede mesleki etkinlik yapacağınız alanla ilgili ulusal bir düzenlemenin yapıp yapılmadığının belirlenmesi sistemin ilk aşamasını oluşturmaktadır.
2. (Hayır) Bu alanda eğer bir düzenleme yapılmamışsa üye ülkede, o ülkenin vatandaşına sağlanan her türlü hak ve özgürlük içinde mesleğini uygulayabilecektir.
3. (Evet) Eğer çalışmak istediği ülkede meslek alanı düzenlenmiş ise; yasalarda ortaya konulan koşulların neler olduğunun belirlenmesi gerekmektedir.
4. (Evet) Tanınma için yasalarla belirlenmiş belgeler, nitelikler ve ölçütler başvuruyu yapan kişi tarafından yerine getirebiliyorsa, o meslek alanında uygulama yapılabilir. Bu noktada eğer kendi ülkesinde düzenlenmemiş ancak başvurduğu ülkede düzenlenmiş bir meslek etkinliği varsa, Üye Ülke kişiyi reddetmek yerine o kişinin meslek deneyimini belgelemesini isteyecektir⁹. Buna ek

⁹ Meslek adamının son 10 yılda en az 2 yıl çalıştığını belgelemesi gerekmektedir.

olarak istenen belgelerin tamamlanmasını izleyen 3 ay içinde başvurunun kabul edilmesi beklenmektedir. Bu belgelerden bazıları aşağıdaki gibidir:

- a. Kendi ülkesinden alınmış fizik ve ruh sağlığı ile ilgili rapor,
- b. İyi hal kağıdı,
- c. İflas etmediğine ilişkin bir belge,
- d. Mali durum,
- e. Meslek alanında yolsuzluk ya da mesleki etik değerlerinde hata yapmadığına ilişkin belge.

5. (Hayır) İstenilen ölçüt, nitelik ve belgeler için bir fark varsa ve bu **farklılık temel farklılıklar ise** meslek alanında etkinlik yapılamayacaktır. Bu farklılık özellikle eğitim alanında, yani, alınan eğitimin süresinden kaynaklanıyorsa ve en az 1 yıl veya daha eksik ise, ya da kendi ülkesinden aldığı diplomanın düzeyi üye ülkede aranan düzeyin bir alt seviyesinden fazlaysa meslek uygulanamayacaktır.

6. (Hayır) Bir fark varsa ve bu **farklılık temel farklılıklar değilse;** üye ülke sizden bir uyum dönemini tamamlamanızı ya da bir yeterlik sınavına girmenizi isteyebilecektir. Bu süreç sonunda ya da sınavın başarılması durumunda **meslekte uygulama yapılabilir.** Bu yaklaşım, Telafi Edici Önlemler olarak tanımlanmaktadır. Uyum süreci için üç (3) yıllık bir süre önerilmektedir. Yeterlik alan birey, üye ülkede bir engelleme ile karşılaşmadan mesleğini uygulama olanağı bulacaktır.

Bu başvuruda süre 4 ay ile sınırlandırılmıştır. İlgili üye ülke bu süre içinde gerekli işlemleri yaparak başvuruyu sonuçlandırması gerekmektedir.

Ulusal düzeyde yapılan uygulamaların yanında, Avrupa Birliği genelinde yer alan mesleki tanınırlığın sağlanabilmesi için özdeş kurumlarla işbirliği yapılması gerekmektedir. Bu yaklaşım özellikle meslek alanları için genelleme yapılabilecek ölçütlerin ortaya konulmasını sağlayabilecektir. Bu özdeş kurumlarla yapılacak işbirliği temel alınarak, meslek adamının yeterliği/yetkinliği/tanırlığı için bir takım koşullar ortaya konabilir.¹⁰

---

¹⁰ İlk girişim İnşaat Mühendisleri Odası tarafından yapılmış ve ECCE-European Council of Civil Engineers ile yapılan çalışmalar sonucunda; 12 yıllık temel öğrenim, 4 yıllık meslek eğitimi, 3 yıllık mesleki deneyim, meslek odası üyesi olma ve 300 ECTS koşulları tanınma koşulları olarak belirlenmiştir.

Örneğin; mesleki yeterlik için, 12 yıllık bir ilk öğrenim, 4 yıllık bir üniversite eğitimi, onaylı bir kuruluştan sertifikalı bir mesleki deneyim, belirli bir AKTS kredisi (çoğunlukla 240 AKTS'in üzerinde) ve kendi ulusal meslek örgütüne üye olmak gibi koşullar mesleki tanınırlığın temelini oluşturabilir.

Bu aşamada, bir meslek yeterlik ya da yetkinliğin koşulu olarak kabul edilebilecek AKTS değeri, mezuniyet sonrası yapılacak mesleki etkinliklerin niteliğini tanımlamaktadır. Bu etkinlikler için 3 yöntem önerilmektedir.

İlk yöntem, "Mesleki Deneyim" düzeyinde uygulama alanlarında 2-3 Yıllık bir çalışmayı kapsamaktadır. Kavramsal eğitim ve diploma mesleği yapmak için yeterli görülmediğinden, ayrı bir uygulamalı deneyim süreci önerilmektedir. Bu süre meslektaşın bireysel olarak mesleğini yapma olanağı tanımayan, ancak deneyimin belgelendirilmesi sonucu mesleğini yapabilmesine olanak sağlayan bir yapıdadır. İkinci yöntem lisansüstü çalışmalar yapılarak uzmanlık kazanılması, üçüncü ve son yöntem ise, belgelendirilmiş bir meslek içi eğitimi almış olması gerekmektedir.

Meslek kuruluşlarının Avrupa Birliği'yle yapacağı işbirliği sonucu, belirli koşulların tanınma ve yeterlik için uygulanması, Genel Sistem için önerilen Şema 1'de gösterilen başvuru yöntemini hızlandırabileceği gibi, ulusal düzeyde de ülkemizde çalışmak isteyen bir yabancı meslektaşın kendi ülkesindeki gibi özdeş mesleki etkinliklerde bulunabilmesini sağlayabilecektir.

3 Ekim Sonrası

3 Ekim ile başlayan tarama süreci, Türkiye'nin Avrupa Birliği Müktesebatını ne kadar sürede kendi iç hukukuna aktarıp, yürürlüğe koyacağını ve etkili bir biçimde uygulayacağını belirlediği bir süreçtir. Dolayısıyla, ortaya konan direktifler ve koşullarla, genelde, bütün üye ülkelerin hareketliliğini sınırlandıran bir yapı içermektedir.

Tarama sürecinde mesleklerin tanınırlığı ile ilgili birçok konu görüşmeye ve denetlemeye açılacaktır. Bunlar içinde eğitim alanı, malların ve sermayenin serbest dolaşımı ve Yerleşim Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi gibi konular öncelikli olarak gündeme getirilerek ilgili direktiflerde yer alan koşulların ulusal yasalardaki karşılıkları ve bunların uygulanması konuları görüşülecektir.

Genel sistemle ilgili direktifler kapsamında yapılması gereken ve tanımlanması gereken birçok kavram ve uygulama bulunmaktadır. Kavramlar içinde, "düzenlenmiş

meslek", "düzenlenmiş mesleki etkinlik", "mesleki deneyim", "uyum süreci", "yeterlik sınavı" bulunmaktadır. Ayrıca, bu kavramların gerektirdiği ölçüt, yaklaşım ve uygulama nitelikleri ulusal yasalarla düzenlenmeli ve gerekli kurumlar oluşturulmalıdır. Özellikle, bu kavramlar ile meslek alanlarının evrensel nitelikteki değerleri ve ölçütleri arasında bir uyum ve etkileşim sağlanmalıdır. Her meslek alanının tanınırlılığının sağlanması ve ulusal yasaların hazırlanması ancak bu yaklaşım başarılı olduğunda gerçek değerini bulabilecektir.

Ancak ortaya çıkan durum analiz edildiğinde, Avrupa Birliği mesleki tanınırlıklar, hizmet serbestisi gibi konuları başvuru sürecinin başından itibaren gündeme getirildiği görülmektedir. Uzun bir uyumlandırma süreci gerektiren bu konular için zaman oldukça sınırlıdır. Ağırlıklı olarak, alışılan eğitim ve çalışma alışkanlıklarımızın dışında sınırlılık ve ölçütler getirecek bu yaklaşımları, içselleştirerek mesleğin gerektirdiği biçimlendirmeyi sağlamak gereklidir. Dolayısıyla bu aşamadan sonra Gerekliliği mi? Olmalı mı? yı sorgulamak yerine, neler yapılması gerekli ve bunlar yapılırken meslek alanlarımız nasıl evrensel değerlere ve niteliklere ulaştırılabilir? bunun sorgulanması hatta bu konuda hızla uygulamaya geçilmesi gereklidir.

Şu bir gerçektir, her çalışan meslektaşın da hemfikir olduğu, meslek alanlarının tanımlanması ve bu alanlarda uygulama yapılacak niteliklerin ve ölçütlerin belirlenmesi öncelikli bir konudur.

3 Ekim sonrası özellikle ulusal yasalar ya da yönetmelikler hazırlanarak meslek alanlarının tanımlanması uygulama kapsamalarının belirlenmesi öncelikli çalışmalar olmalıdır. Bununla beraber, bir dizi çalışma yapılarak meslek etkinliklerinin nitelik ve ölçütlerinin belirlenmesi, mesleki yeterlik ve karşılıklı tanınırlık açısından önemlidir. Bu çalışmalar:

1. Meslek alanlarının karşılıklı tanınması için hem akademik hem de mesleki gereklilikler bulunmaktadır. Bu nedenle, meslek alanlarının ve eğitiminin yapılandırılması için meslek kuruluşları ile işbirliği yapılması ve bu işbirliğinin sürekli kılınması gerekmektedir.
2. Uzmanlık alanları belirlenerek hem eğitim çevrelerinde buna uygun lisans ve lisansüstü programları yapılandırılmalı hem de sektörde bu uzmanlık alanlarının gerektirdiği unvan ve yetkiler düzenlenmelidir.
3. Uzmanlık alanlarını da kapsayacak biçimde Meslek İçi Eğitim çalışmaları yapılmalı ve sertifikalı kurslara destek verilmelidir. Bu konularda eğitim çevreleriyle işbirliğinin yolları aranmalıdır.

4. Hem meslek kuruluşları hem de bu kuruluşların personeli akredite¹¹ edilerek yetkilendirilmeli ve sırasıyla eğitim programlarının¹², mezun olan bireylerin, hizmet veren kurumların akreditasyonu, onaylanmış bu meslek kuruluşları tarafından yapılmalıdır. Hizmetin niteliği, kalitesi, sürekliliğinin güvence altına alınması bu değerlendirmelerle sağlanabilecektir.
5. Bir çok yetki ve görevi üstlenmesi gereken kurumların oluşturulması, var olan kuruluşlarda ilgili birimlerin yapılandırılması sürecinde meslek kuruluşlarının taraf olması ve bu sürecin içinde etkin rol oynaması gerekmektedir.
6. Hazırlanan birçok yasa ve yönetmeliklerin iyi analiz edilerek mesleklerin evrensel değerlerinin oluşturulmasına katkı sağlayacak girişimlerde bulunulması gerekmektedir. Örneğin; Ulusal Meslek Standartları Kurumu Kanun Tasarısı, Yetkin Teknik Eleman, Ulusal Mesleki Yeterlik Kurumu gibi bir çok kurum için yasa teklifleri hazırlanmaktadır.
7. Ülkemizde mesleklerin iş analizlerine bağlı olarak derecelendirmesinin yapılması, meslek standartlarının belirlenmesi ve bu standartlara uygun olarak sınav ve belgelendirme sisteminin oluşturulması gerekmektedir.
8. Başvuru sürecinde yeralan belgelerin verileceği kurumların tanım ve yetkilendirilmesinin yapılması gerekmektedir.

---

¹¹ Akreditasyon; bir çok ülkede ve bir çok sektörde topluma sunulan program ve hizmetlerin niteliğinin sistematik bir yaklaşımla güvence altına alınması için geliştirilen bir yöntemdir.

¹² Bilkent Üniversitesi (Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü), 16.05.2005 tarihli yazısıyla, Avrupa Topluluğu'nun hizmetlerin serbest dolaşımı ilkesi çerçevesindeki meslek odalarının eğitim vermekten ziyade, lisans eğitiminde olması gereken bileşenleri talep edip, eğitim kurumlarını akredite eden bir konumda olması gerekliliğini vurgulayan görüş bildiriminde bulunulmuştur.

SONUÇ:

Yeni yapılandırılacak iş çevrelerinin temel ilkesi:

“Diploma gereklidir ancak, mesleği yapabilmek için yeterli değildir.

Yeterlilik için uygulama yapılması gereklidir.”

Sadece eğitimle değil, iş çevrelerinde kazanılacak deneyimin de katkılarıyla yetkin bir konuma gelinmesi meslek alanlarında etkin bir uygulama niteliğinin oluşmasına neden olacaktır. Yetkin ve Yeterlilik kavramlarıyla birlikte aşamalı bir yetkilendirme sisteminin oluşturulması uygulamalardaki niteliği arttıracaktır.

4 yıllık üniversite eğitimi sonrasında **2-3 yıl**, çalışma/staj süreci içinde uygulamalı olarak deneyim kazanması beklenmektedir. Bu çalışma süreci, yetkili meslek kuruluşu tarafından akredite edilmiş işyerlerinde geçirilerek bir sertifika ile belgelendirilmelidir. Belgeleme sonucu mezun olan ve uygulama yapmış bireyler meslekte yetki imzasına sahip olabilecektir. İster eğitim, isterse hizmet alanında yeralsın hem akredite yapan kuruluş hem de akredite edilmiş olan kişi **her zaman denetime açık** olmalıdır. Aynı zamanda, yapılacak denetim ve onaylarla ilgili **koşullara uyulması** beklenmelidir. Karşılıklı güven bu sistemin temel yaklaşımı olmalıdır.

Meslek alanları için yapılması gereken ulusal boyutta eğitim programlarının, ders programlarının, eğitim sürelerinin, unvanların, kişilerin, kuruluşların ve mezuniyet sonrası eğitimin denetlenmesi ve kontrolünün sağlanmasıdır. Böylelikle hizmet alanında meslekler arasında alan ihlallerinin olmaması ve en önemlisi meslek içinde hizmet alanında fırsat eşitliğinin sağlanması söz konusu olacaktır.

Son söz olarak, “Ya meslek grupları ilgili düzenlemeleri yapılmaz ya da yapmakta geç kalırlarsa ne olur?” Bu sorunun cevabı; “O zaman Avrupa Birliği, ilgili konularda, gerekli koşulları ve ölçütleri kendi yapısına uygun olarak ortaya koyarak uyulmasını ister. Bunun sonucu ise iş çevrelerinde uygulama alanlarında hizmet açığı oluşacaktır. Üye ülkelerdeki meslektaşlarımız tarafından hiçbir ulusal yasa ve yönetmeliğe uyma koşulu aranmadan bu hizmet açığı kapatılacaktır. Dolayısıyla, bu güne kadar uygulama yapan meslektaşlarımız, ilgili koşulları yerine getirmedikleri süre boyunca, mesleklerini yapamayacaklardır.

Yararlanılan Kaynaklar:

Bayraktar N. 7. Tesisat Mühendisliği Kongresi, TBMM Bayındırlık ve İmar Komisyon üyesi.

Bardak Ü. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı AB Uzmanı, Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı ABGS Sunum, 9 Eylül 2002.

Ulusal Mesleki Yeterlik Kurumu Yasa Tasarısı, Temmuz 2005.

Avrupa Birliği – Türkiye İlişkileri ve TMMOB. Ocak 2005.

Diploma Eki.

<<http://www.yok.gov.tr>>

European Commission:

<http://europa.eu.int/comm/education/policies/rec_qual/recognition/diploma_en.html>

Diplomaların ve Yeterliklerin Mesleki ve Akademik Tanınırlığı

<<http://www.tubitak.gov.tr/btpd/btspd/platform/akred/bol4.html>>

Eğitim İşbirliğinde Avrupa Boyutu-Socrates ve Türkiye.

<<http://atlas.cc.itu.edu.tr/~aegee/futureofsocrates/fosa.ppt>>

Hizmet Sunum Serbestisi Konulu Eğitim Semineri, Bilgi Notu. 14 Aralık 2004.

<<http://www.ikv.org.tr/faaliyetler/projeler/14araliksemineri.htm>>

Template For National Reports 2004-2005.

Towards The European Higher Education Area-Bologna Process.

Türkiye Cumhuriyeti Ulusal Programı. Ankara: Resmi Gazete, No:25178, 24 Temmuz 2003.

The European Higher Education Area-Joint Declaration Of The European Ministers of Education Convened. Bologna, 19 Haziran 1999.

Üçtuğ Y. Mühendislikte Ulusal Akreditasyon Sistemi

Avrupa Birliğine Katılım Müzakereleri

<<http://www.abgs.gov.tr/>>

Lentsch W. Avrupa Birliği Komisyonunun Mesleki Niteliklerin Karşılıklı Tanınması ile İlgili Direktif Önerisi, Sunum

<<http://www.euturkey.org.tr/abportal/defaultcontent.asp?CID=3534&VisitID={E5C5AEAB-D6D8-49A4-B44D-DF1ECA2A6867}&Timer=81920,89>>

Genel Sistem Direktifleri.

<<http://www.euturkey.org.tr/abportal/category.asp?TreeID=975.>>